

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού
αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες
εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

ΣΤ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Στην κουζίνα με τον Ευγένιο»

Συγγραφή: ΓΟΥΡΝΙΚΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Εφαρμογή: ΓΟΥΡΝΙΚΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Στην κουζίνα με τον Ευγένιο

Εφαρμογή σεναρίου

Μαργαρίτα Γουρνίκη

Δημιουργία σεναρίου

Μαργαρίτα Γουρνίκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

ΣΤ΄ Δημοτικού

Σχολική Μονάδα

Δημοτικό Σχολείο Χώρας-Καρβουνάδων Κυθήρων

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Διδακτική/Θεματική ενότητα

4^η ενότητα του σχολικού βιβλίου της Γλώσσας Στ΄ Δημοτικού, «Διατροφή»

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική γλώσσα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Αγγλική Γλώσσα

Εικαστικά

Γεωγραφία

Μελέτη περιβάλλοντος

Μουσική

Πληροφορική

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Αγωγή Υγείας

Θεατρική Αγωγή

Περιβαλλοντική Αγωγή

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 8 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές θα πρέπει:

- να είναι εξοικειωμένοι με τα βασικά προγράμματα των Windows όπως είναι ο επεξεργαστής κειμένου και ο κατασκευαστής παρουσιάσεων/διαφανειών·
- να μπορούν να ανοίγουν, να κλείνουν, να αποθηκεύουν ένα αρχείο καθώς και να γράφουν, να αντιγράφουν και να επικολλούν κείμενο ή εικόνες από άλλα αρχεία ή το διαδίκτυο·

- να είναι επίσης εξοικειωμένοι με τη χρήση του διαδικτύου, με τη χρήση λογισμικού εννοιολογικής χαρτογράφησης και με τη χρήση λογισμικού κατασκευής κόμικς·
- να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική εργασία και διδασκαλία, καθώς και με την κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών που διαχειρίζονται.
- Το σχολείο θα πρέπει να διαθέτει οργανωμένο εργαστήριο πληροφορικής και ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά τη χρήση και την αξιοποίηση όλων των παραπάνω τουλάχιστον.

Εφαρμογή στην τάξη

Το σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαργαρίτα Γουρνίκη, *Διατροφή*, Νεοελληνική Γλώσσα ΣΤ΄ Δημοτικού, 2012

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο επιχειρεί να εισάγει τους μαθητές της ΣΤ΄ Δημοτικού σε ζητήματα που σχετίζονται με τη σύγχρονη διατροφή αξιοποιώντας ηλεκτρονικά εργαλεία μάθησης και εφαρμογές των ΤΠΕ. Χρησιμοποιεί τόσο την ποικιλία των κειμενικών ειδών του σχολικού βιβλίου (παραμύθια, συνταγές, διαφημίσεις, σκίτσα) όσο και τον κειμενικό και οπτικοακουστικό λόγο άλλων πολυμεσικών κειμένων. Περιλαμβάνει έντεχνα παραμύθια του Ε. Τριβιζά και του Τ. Ροντάρι, συνταγές μαγειρικής, διαδικτυακά άρθρα για τη διατροφή, μουσική, βίντεο, π.χ. για την παχυσαρκία ή την ιστορία της διατροφής, διαδραστικά παιχνίδια, κόμικς, κ.ά. Σκοπός του είναι να μυήσει τους μαθητές σε

θέματα διατροφής, να τους κάνει κριτικούς αναγνώστες και ενεργούς πολίτες, να τους παροτρύνει να σκεφτούν υλοποιήσιμες λύσεις στα σύγχρονα διατροφικά προβλήματα, να τους δείξει εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης της σύγχρονης πραγματικότητας, να τους μάθει να χρησιμοποιούν σωστά τη γλώσσα τους με ποικίλους τρόπους, να τους εξοικειώσει με τη χρήση νέων τεχνολογιών και να τους μυήσει σε νέα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που αξιοποιούν το λογισμικό και τις δυνατότητες της τεχνολογίας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η τροφή είναι ένα από τα βασικότερα αγαθά που πρέπει να απολαμβάνει ο άνθρωπος για να επιβιώσει αλλά και να ζήσει μια ευτυχισμένη και δημιουργική ζωή. Στις μέρες μας, δυστυχώς, η οικονομική κρίση ανέδειξε το θέμα της τροφής ως ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα της εποχής μας. Καθώς το μέλλον φαντάζει δυσοίωνο, το ζήτημα της διατροφής φαίνεται πως θα μας απασχολεί ολοένα και περισσότερο στο εξής. Μέσα σε ένα τέτοιο αβέβαιο περιβάλλον, οι μαθητές μας καλούνται να διαχειριστούν ένα πλήθος πληροφοριών και κινδυνολογιών που δημιουργούν περισσότερο σύγχυση παρά σιγουριά. Ένα σχέδιο εργασίας για τη διατροφή, όπως είναι αυτό το σενάριο, φιλοδοξεί να δώσει πληροφορίες, να ενημερώσει και να ψυχαγωγήσει τους μαθητές με στόχο να συμβάλει στη σωστή ενημέρωση των αυριανών πολιτών.

Η μέθοδος εργασίας που υιοθετεί το σενάριο είναι η ομαδοσυνεργαστική. Οι μαθητές άλλοτε όλοι μαζί και άλλοτε σε ομάδες εργασίας διερευνούν, ανακαλύπτουν και διαχειρίζονται πληροφορίες για να οικοδομήσουν ένα σύνολο γνώσεων και αξιών που θα μπορούσαν να αποτελέσουν χρήσιμα υλικά για τη δημιουργία πολιτών με κρίση και ανθρώπων με ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Σκοπός του σεναρίου είναι να μυήσει τους μαθητές σε θέματα διατροφής, να τους κάνει κριτικούς αναγνώστες και ενεργούς πολίτες, να τους παροτρύνει να σκεφτούν υλοποιήσιμες λύσεις στα σύγχρονα διατροφικά προβλήματα, να τους δείξει εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης της σύγχρονης πραγματικότητας, να τους μάθει να χρησιμοποιούν σωστά τη γλώσσα τους με ποικίλους τρόπους, να τους εξοικειώσει με τη χρήση νέων τεχνολογιών και να τους μυήσει σε νέα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που αξιοποιούν το λογισμικό και τις δυνατότητες της τεχνολογίας.

Οι επιμέρους στόχοι που θα μας οδηγήσουν σε αυτά τα αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται σε τρεις ομάδες που αναλύονται παρακάτω.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να γνωρίσουν τις τροφές·
- να μάθουν για τη διατροφική αξία των τροφών·
- να μάθουν για τη σχέση υγείας και τροφής·
- να πάρουν πληροφορίες για υγιεινές επιλογές διατροφής·
- να μάθουν για τα διατροφικά σκάνδαλα (π.χ. επικίνδυνη χρήση φυτοφαρμάκων)·
- να μάθουν για την ιστορία της διατροφής·
- να γνωρίσουν εναλλακτικές μεθόδους διαχείρισης της παραγωγής και διακίνησης των τροφίμων·
- να μάθουν για τα επικίνδυνα τρόφιμα·
- να προβληματιστούν γύρω από τις πιθανές διεξόδους στα προβλήματα της διαχείρισης της διατροφής·
- να υιοθετήσουν ορθές πρακτικές αγοράς και κατανάλωσης προϊόντων·

- να προβληματιστούν γύρω από τις τεχνικές πειθούς της διαφήμισης·
- να ευαισθητοποιηθούν για το μέλλον της γεωργίας και τις εναλλακτικές μορφές καλλιέργειας·
- να γνωρίσουν παραδοσιακές συνταγές του τόπου τους.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να ανακαλύψουν λέξεις και να συμπληρώσουν ένα έμμετρο κείμενο·
- να διευρύνουν τις λεκτικές επιλογές τους μέσα από ένα παιχνίδι ανάμεσα στον παραδειγματικό και συνταγματικό άξονα του λόγου·
- να σκεφτούν και να παρουσιάσουν το τέλος μιας ιστορίας·
- να συνδυάσουν σωστά δύο προτάσεις με σκοπό την παραγωγή αποτελεσματικών και υποθετικών προτάσεων·
- να φτιάξουν προτάσεις με παραθετικά επιθέτων·
- να διατυπώσουν και να γράψουν σωστά γνωστές παροιμίες·
- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση του εικονιστικού λόγου·
- να ερμηνεύουν την εικόνα και να εξασκηθούν στον οπτικό γραμματισμό του εικονιστικού λόγου·
- να μάθουν να αντλούν πληροφορίες από το κείμενο·
- να βρίσκουν τις λέξεις-κλειδιά ενός κειμένου και να αποδίδουν το νόημά του·
- να εξοικειωθούν με τη λεκτική επικοινωνία και τον διάλογο·
- να μάθουν να κοινωνούν τις ιδέες τους τόσο προφορικά όσο και γραπτά·
- να γίνουν δημιουργοί κόμικς·
- να φτιάχνουν αφίσες·
- να αναγνωρίζουν τα δομικά στοιχεία της γλώσσας της διαφήμισης·

- να εξοικειωθούν με την κριτική ανάλυση του διαφημιστικού λόγου·
- να γράψουν συνταγές με τη χρήση της συνοπτικής υποτακτικής και συνοπτικής προστακτικής·
- να προβληματιστούν γύρω από τις τεχνικές πειθούς της διαφήμισης.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να επεκτείνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου και του κατασκευαστή προγράμματος διαφανειών·
- να μάθουν τον τρόπο άντλησης πληροφοριών από το διαδίκτυο·
- να εξοικειωθούν με την κατασκευή πολυτροπικής αφίσας·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση λογισμικού για την κατασκευή κόμικς·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση εντολών όπως η αντιγραφή, επικόλληση, εκτύπωση·
- να μπορούν να ανοίγουν και να κλείνουν ένα αρχείο με ευχέρεια·
- να μάθουν να φτιάχνουν τις δικές τους διαφάνειες στον κατασκευαστή διαφανειών·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση του μουσικού αρχείου και της βιντεοταινίας από το διαδίκτυο·
- να εξοικειωθούν με την πρόσβαση σε συγκεκριμένους ιστότοπους·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση κλειστού και ανοιχτού λογισμικού·
- να μάθουν τον τρόπο ανάκτησης κειμένων, φωτογραφιών και βίντεο από το διαδίκτυο.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για τη δημιουργία του σεναρίου υπήρξε η σειρά μαθημάτων της ενότητας 4 με τίτλο διατροφή που βρίσκεται στο βιβλίο του μαθητή της ΣΤ΄ Δημοτικού σσ. 47-70. Για τον λόγο αυτό, στο σενάριο έγινε προσπάθεια να συμπεριληφθούν αρκετοί από τους στόχους της ενότητας του βιβλίου, όπως «πώς χρησιμοποιούμε αποτελεσματικές προτάσεις», «ο σχηματισμός και η χρήση παραθετικών», «οι υποθετικές προτάσεις» κ.ά.

Το ψηφιακό περιβάλλον μάθησης που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του σεναρίου χρησιμοποιεί την ποικιλία των κειμενικών ειδών του βιβλίου (παραμύθια, συνταγές, διαφημίσεις, σκίτσα) αλλά πέρα από αυτό επιχειρεί να συνδυάσει τον κειμενικό με τον οπτικό-ακουστικό λόγο των πολυμεσικών κειμένων. Έτσι, στο σενάριο θα διαβάσουμε έντεχνα παραμύθια του Ε. Τριβιζά και του Τ. Ροντάρι, συνταγές μαγειρικής, διαδικτυακά άρθρα για τη διατροφή, θα ακούσουμε μουσική, θα δούμε βίντεο π.χ. για την παχυσαρκία ή την ιστορία της διατροφής, θα παίξουμε διαδραστικά παιχνίδια, θα δημιουργήσουμε κόμικς, θα γράψουμε και θα παίξουμε θέατρο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο παρόλο που υιοθετεί τους περισσότερους από τους στόχους του σχολικού εγχειριδίου, δεν ακολουθεί την κλιμάκωση των μαθημάτων όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο του μαθητή. Αναπτύσσεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες που συνδέονται ενεργά μεταξύ τους για την ολοκλήρωση του θέματος. Οι στόχοι του σεναρίου τίθενται σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα και το πρόγραμμα σπουδών και επεκτείνονται σε διάφορα θεματικά πεδία.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Τα εκπαιδευτικά λογισμικά που θα χρησιμοποιήσουν οι μαθητές στο σενάριο είναι ο επεξεργαστής κειμένου, το λογισμικό παρουσίασης διαλέξεων, το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης, ο παγκόσμιος ιστός, το πρόγραμμα κατασκευής αφίσας, το

πρόγραμμα κατασκευής κόμικς και το λογισμικό κλειστού τύπου kidopedia. Με τη χρήση των παραπάνω, οι μαθητές θα είναι σε θέση να πάρουν πληροφορίες σχετικά με τη διατροφή, την πυραμίδα της διατροφής, τις εναλλακτικές καλλιέργειες κ.ά. οι οποίες προέρχονται από πολλές και διάφορες πηγές. Με τον τρόπο αυτό ανοίγει ένας ολόκληρος κόσμος μέσα στη σχολική αίθουσα και το εργαστήρι μας έρχεται σε επαφή με ό,τι πιο σύγχρονο και επίκαιρο υπάρχει σχετικά με το θέμα αυτό.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα

Ευγένιος Τριβιζάς, *Η λαίμαργη φάλαйна*, εκδόσεις Κέδρος, 1992.

Ευγένιος Τριβιζάς, *Ο λαίμαργος τουνελόδρακος*, εκδόσεις Κέδρος, 1991.

Ευγένιος Τριβιζάς, *Ο Λούκουλος τρώει μπαλόνια*, εκδόσεις Κέδρος, 1996.

Ευγένιος Τριβιζάς, *Η Φιφή και η Φωφώ οι φαντασμένες φάλαινες*, εκδόσεις Μίνωας, 1998.

Τζιάννι Ροντάρι, Το μεγάλο καρότο, από το *Παραμύθια για να σπάτε κέφι*, εκδόσεις Κέδρος, 1980.

Ιστοσελίδες

[ιστοσελίδα του ΕΚΕΒΙ](#), σελίδα του Ε. Τριβιζά

[ψηφιακό εμπλουτισμένο βιβλίο](#), Γλώσσα ΣΤ' Δημοτικού

[freshbakery.gr](#), ενότητα συνταγές

[Kid's Fun](#), ενότητα συνταγές

[Κρητικό Σύμφωνο Ποιότητας](#) ενότητα συνταγές

[Εικονικό Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής](#), εκπαιδευτικές εφαρμογές

[The food project](#), ενότητα συνταγές για παιδιά

http://greekcook.gr/syntages/paradosiaki_fasolada, συνταγή για φασολάδα

<http://www.mednutrition.gr>

http://www.6gymnasio.gr/ACTIVITIES/math_ergasies/ygeia_agogh/parimies.htm

[Ηλεκτρονικό Λεξικό Τριανταφυλλίδη](#)

Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια Wikipedia

Βίντεο

«[Διατροφή – το έγκλημα της εποχής](#)», ένα απόσπασμα από την εκπομπή το *Κουτί της Πανδώρας*

«[A seed for change \(background of the film\)](#)», από το project www.aseedforchange.com

«[Slow food VS fast food](#)», απόσπασμα από την εκπομπή *Ρεπορτάζ χωρίς Σύννορα* του Στέλιου Κούλογλου

«[This is the story of your food](#)», από το project <http://www.foodwewant.org/>

«[Frutopia “Wander” Commercial](#)», διαφημιστικό spot του προϊόντος Frutopia από την Coca-Cola Group

Τραγούδια

«[Τόσο λάθος διατροφή](#)», στίχοι-μουσική: Τατιάνα Ζωγράφου, ερμηνεία: Άρτεμις Βάβάτσικα, Τάσης Χριστογιαννόπουλος, Παιδική χορωδία Δημοτικού Ωδείου Μοσχάτου

Εκπαιδευτικό CD-ROM

Kidipedia, 12ος τόμος *Φύση και διατροφή*, από το περιοδικό RamKid.

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Στην κουζίνα του Ευγένιου

Η πρώτη δραστηριότητα που κάναμε εισήγαγε με έναν ευρηματικό τρόπο το θέμα και ταυτόχρονα έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες. Κάθε μαθητής πέρασε μπροστά από ένα κουτί με καρτέλες και επέλεξε μια τυχαία (βλ. αρχείο «υγεία» στο συνοδευτικό υλικό). Οι μαθητές που επέλεξαν την ίδια εικόνα αναζήτησαν ο ένας τον άλλο. Έτσι δημιουργήθηκαν πέντε ομάδες όσες και οι διαφορετικές εικόνες. Κάθε εικόνα έδειχνε μια διαφορετική περίπτωση στην οποία χρησιμοποιούμε

τη λέξη υγεία. Έτσι, δημιουργήθηκε η ομάδα «στην υγείά μας», η ομάδα «με γεια» κλπ. Κάθε ομάδα ανέλαβε να δραματοποιήσει την εικόνα που κρατάει και να πει στους άλλους το όνομά της.

Ξεκινήσαμε τις επόμενες δραστηριότητες με παρουσίαση στο PowerPoint του έργου του Ε. Τριβιζά *Η λαίμαργη φάλαινα* (βλ. συνοδευτικό υλικό). Το μεγαλύτερο μέρος του έργου, με τίτλο «Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα», υπάρχει ως εισαγωγικό κείμενο στην ενότητα «Διατροφή» στο βιβλίο του μαθητή της Γλώσσας της Στ' Τάξης. Στην παρουσίαση το έμμετρο αυτό κείμενο εμφανίστηκε σταδιακά με διαδοχικά κλικ. Σκοπός της σταδιακής εμφάνισης των «στίχων» ήταν να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να ενθαρρύνει τα παιδιά, που έκαναν κάποιες νοερές υποθέσεις για την εξέλιξη της δράσης, να εκφραστούν. Σε ορισμένα σημεία σκόπιμα παραλείπονταν λέξεις οι οποίες ομοιοκαταληκτούν με προηγούμενους στίχους του έμμετρου κειμένου. Στις περιπτώσεις αυτές οι μαθητές κλήθηκαν να προτείνουν μια δική τους λέξη ή να ανακαλύψουν τη λέξη του συγγραφέα. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό και μνήθηκαν στο παιχνίδι των λέξεων με επιτυχία. Κάθε φορά μάλιστα που πρότειναν την ίδια λέξη με αυτή του συγγραφέα αισθάνονταν ιδιαίτερα περήφανοι. Καθώς στην παρουσίαση του PowerPoint δεν δίνεται το τέλος της ιστορίας του Τριβιζά, ζητήθηκε από τους μαθητές να δώσουν τη δική τους λύση στο πρόβλημα της φάλαινας. Σε αυτή τη φάση οι μαθητές είπαν προφορικά τις απόψεις τους στην ολομέλεια και στη συνέχεια είδαμε το τέλος της ιστορίας από το [ψηφιακό τους βιβλίο](#).

Κατόπιν μπήκαμε στην [ιστοσελίδα του ΕΚΕΒΙ](#) που παρουσιάζει τον Ε. Τριβιζά και διαβάσαμε την περίληψη από ορισμένα βιβλία του συγγραφέα στα οποία πρωταγωνιστούν λαίμαργοι ήρωες όπως «Ο Λαίμαργος Τουνελόδρακος», «Η χαρά και το Γκουντούν (Οι δώδεκα ομπρέλες)», «Ο Λούκουλος τρώει μπαλόνια», «Η φάλαινα που τρώει τον πόλεμο» και «Η Φιφή και η Φωφώ οι φαντασμένες φάλαινες».

Μετά την παρουσίαση των βιβλίων, οι μαθητές σε ομάδες άνοιξαν τα αρχεία «Το γεμιστό Γκουντούν συνοπτική προστακτική» (βλ. συνοδευτικό υλικό) / «συνοπτική υποτακτική» (βλ. συνοδευτικό υλικό) που βρίσκονταν στην επιφάνεια εργασίας τους και διάβασαν τη «συνταγή για γεμιστό Γκουντούν» από το βιβλίο του Τριβιζά *Η χαρά και το Γκουντούν (Οι δώδεκα ομπρέλες)*. Με αφορμή αυτή τη συνταγή οι ομάδες κλήθηκαν να ξαναγράψουν στο Word την εκτέλεση της συνταγής με την οδηγία να προσέξουν τις εγκλίσεις. Κάθε ομάδα επέλεξε να ξαναγράψει τη συνταγή είτε στην προστακτική είτε στην υποτακτική έγκλιση. Ορισμένοι μαθητές που αισθάνονταν ότι δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν ισότιμα στην ομάδα ζήτησαν να εκτυπώσουν το αρχείο και συμπλήρωσαν μόνοι τους τη συνταγή με το μολύβι (βλ. Τεκμήριο 1 στο συνοδευτικό υλικό).

Στη συνέχεια οι μαθητές έγραψαν στο ίδιο αρχείο τη συνταγή της χαράς ή της Χαράς (από το βιβλίο *Η Χαρά και το Γκουντούν*: βλ. Τεκμήριο 2 στο συνοδευτικό υλικό). Όταν ολοκληρώθηκε η δραστηριότητα, ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα παρουσίασε τη συνταγή της ομάδας στην ολομέλεια.

Το δίωρο ολοκληρώθηκε με το [2ο φύλλο δραστηριότητας](#), στο οποίο οι μαθητές ένωσαν δυο προτάσεις σε μια υποθετική ή αποτελεσματική πρόταση.

3η & 4η διδακτική ώρα

Η πυραμίδα της διατροφής

Στην αρχή διαβάσαμε τη χιουμοριστική ιστορία του Τ. Ροντάρι «Το μεγάλο καρότο» (από το «Παραμύθια για να σπάτε κέφι» εκδ. Κέδρος, 1980). Τα παιδιά πριν επιλέξουν ένα από τα τρία διαφορετικά τέλη του συγγραφέα, έγραψαν ένα δικό τους τέλος και το ζωγράφισαν (βλ. Τεκμήριο 3 στο συνοδευτικό υλικό). Στη συνέχεια, αφού μιλήσαμε για τις διατροφικές τους προτιμήσεις, ανοίξαμε το αρχείο «Οι προτιμήσεις μου» (βλ. συνοδευτικό υλικό) και εκτυπώσαμε την πρώτη σελίδα. Το ίδιο αρχείο

προβλήθηκε στη μεγάλη οθόνη και ύστερα από κάποιες προφορικές διευκρινήσεις κάθε μαθητής συμπλήρωσε το φύλλο των προτιμήσεών του.

Στη συνέχεια ανοίξαμε στο Word το αρχείο «Ποιο είναι το πιο νόστιμο» (ή, αλλιώς, [3ο φύλλο δραστηριοτήτων](#)), και κάθε ομάδα χωριστά συμπλήρωσε την άσκηση στη δική της επιφάνεια εργασίας. Όταν ολοκλήρωσαν την εργασία τους διάβασαν μεγαλόφωνα τις προτάσεις τους (βλ. Τεκμήριο 4, στο συνοδευτικό υλικό).

Στη συνέχεια έδωσα τις παρακάτω σελίδες στις ομάδες και κάθε ομάδα επέλεξε μια και μπήκε για να περιηγηθεί στον ιστότοπο.

Ακολουθούν οι προτεινόμενες σελίδες για συνταγές, μια για κάθε ομάδα:

- freshbakery.gr, ενότητα συνταγές
- Kid's Fun, ενότητα συνταγές
- [Κρητικό Σύμφωνο Ποιότητας](#) ενότητα συνταγές
- [Εικονικό Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής](#), εκπαιδευτικές εφαρμογές
- [The food project](#), ενότητα συνταγές για παιδιά

Μετά από λίγα λεπτά οι ομάδες παρουσίασαν την ιστοσελίδα τους δίνοντας έμφαση στα πιο ενδιαφέροντα άρθρα ή στις πιο ενδιαφέρουσες συνταγές που βρήκαν. Κάθε ομάδα επέλεξε μια συνταγή από την ιστοσελίδα της και την κράτησε στην οθόνη της online με την επιλογή «Άνοιγμα σε νέα καρτέλα».

Όταν τέλειωσαν, παίξαμε όλοι μαζί το παιχνίδι «Πού ανήκει;» από τον 12ο τόμο του εκπαιδευτικού CD-ROM για παιδιά της σειράς Kidepedia ο οποίος τιτλοφορείται «Φύση και διατροφή». Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού έσυραν με το ποντίκι τους διάφορα φαγητά στο καλάθι της διατροφικής ομάδας που ανήκουν και εξασκήθηκαν στην ομαδοποίηση των τροφών. Στη συνέχεια παρακολουθήσαμε στην ολομέλεια το βίντεο της Kidepedia από τον ίδιο τόμο που κάνει εκτενή αναφορά στη διατροφική πυραμίδα. Όταν ολοκληρώθηκε η προβολή, ανοίξαμε και πάλι το αρχείο «Ποιο είναι το πιο νόστιμο» και κάθε ομάδα συμπλήρωσε τα υλικά της συνταγής που

είχε κρατήσει στην οθόνη της στη σωστή θέση του πίνακα (βλ. Τεκμήριο 4 – Η συνταγή για φασολάδα είναι από [εδώ](#)). Το πρόβλημα που εμφανίστηκε αναπάντεχα και έπρεπε να λύσουμε είναι ότι η διατροφική πυραμίδα του Kidopedia διέφερε από τη διατροφική πυραμίδα του αρχείου «Ποιο είναι πιο νόστιμο». Οι διαφορές δεν ήταν μεγάλες αλλά κατάφεραν να μπερδέψουν ορισμένους μαθητές και να καταστήσουν αναξιόπιστες τις πηγές που ανατρέξαμε. Για το λόγο αυτό, αναζητήσαμε κι άλλες εικόνες από διατροφικές πυραμίδες και διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν παντού κάποιες μικροδιαφορές.

5η & 6η διδακτική ώρα

Διατροφικά σκάνδαλα

Αρχικά είδαμε το βίντεο «[διατροφή – το έγκλημα της εποχής](#)» (απόσπασμα από την εκπομπή το *Κουτί της Πανδώρας*) και συζητήσαμε για τα θέματα που τους εντυπωσίασαν περισσότερο. Κατόπιν όλοι μαζί παρακολούθησαμε τα εξής βιντεάκια:

- [A seed for change \(background of the film\)](#)
- [Slow food VS fast food](#)
- [This is the story of your food](#)

Έπειτα από κάθε βιντεάκι (όλα είναι λίγων λεπτών) συζητήσαμε στην ολομέλεια ποια είναι η λύση που προτείνεται και εάν διέκριναν κάποιες από τις δικές τους ιδέες στα βίντεο που παρακολούθησαν. Στη συνέχεια μπήκαμε στο διαδίκτυο και με τη βοήθεια του Google βρήκαμε πληροφορίες για παραδοσιακούς σπόρους και για παραδοσιακές συνταγές.

7η & 8η διδακτική ώρα

Παιδική παχυσαρκία

Τα παιδιά άνοιξαν το αρχείο «Ξαναγράφω τις παροιμίες» (που είναι το 4ο φύλλο δραστηριοτήτων: βλ. πιο κάτω), το οποίο βρίσκονταν στην επιφάνεια εργασίας τους.

Συμπλήρωσαν τις σωστές παροιμίες και διάβασαν το κείμενο για την ιστορία της παροιμίας «Τον έπιασαν στα πράσα». Το παιχνίδι με τις παράλογες παροιμίες τους άρεσε και αποφασίσαμε να κάνουμε μια αντίστοιχη δραστηριότητα όταν θα μιλήσουμε για τη «διαμάχη της Φρουτοπίας με την Κόκα κόλα». Ακούσαμε το τραγούδι «[Τόσο λάθος διατροφή](#)» από την παιδική χορωδία Δημοτικού Ωδείου Μοσχάτου και συζητήσαμε για την αξία της υγιεινής διατροφής.

Αμέσως μετά, με αφορμή [το διαφημιστικό βίντεο του προϊόντος Fruitopia](#), μιλήσαμε για τη διαμάχη της κόκα κόλα με τον Τριβιζά. Είδαμε τη διαφήμιση της Fruitopia και προσπαθήσαμε να εντοπίσουμε τα στοιχεία που μας εντυπωσίασαν και μας κέντρισαν το ενδιαφέρον. Μιλήσαμε για την επίδραση της διαφήμισης και την επιρροή που ασκεί στις καταναλωτικές μας συνήθειες. Διαβάσαμε στην ιστοσελίδα www.diatrofi.gr την αξία των φρουτοχυμών και τη διαφορά τους από τους φυσικούς χυμούς και τα φρούτα και στη συνέχεια όλοι μαζί σχολιάσαμε το όνομα του προϊόντος, το γραπτό κείμενο της διαφήμισης, τις εικόνες των φρούτων, το σενάριο καθώς και τη σύνδεση μουσικής, εικόνας και λόγου. Στη συζήτηση που ακολούθησε μιλήσαμε για τα στοιχεία της διαφήμισης που αναφέρονται στα συστατικά του φρουτοποτού και τη θρεπτική του αξία αλλά και αυτά τα στοιχεία που συνδέουν τον τρόπο ζωής μας με την κατανάλωση του προϊόντος. Κατονομάσαμε τις τεχνικές πειθούς της συγκεκριμένης διαφήμισης και αναφέραμε κι άλλες που χρησιμοποιούν παρόμοιες τεχνικές.

Αμέσως μετά τους διάβασα το χιουμοριστικό κείμενο «[Φρουτοπία. Διαμάχη με την κόκα κόλα](#)» που έγραψε ο Ε. Τριβιζάς με αφορμή τη διαμάχη αυτή. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα επέλεξε ένα πρόσωπο και ανέλαβε να παρουσιάσει τα χαρακτηριστικά του στους υπόλοιπους. Όταν τα πρόσωπα έγιναν πιο ζωντανά, ένας από κάθε ομάδα έπαιξε το ρόλο του προσώπου που είχαν επιλέξει συμμετέχοντας στη δραματοποίηση του κειμένου. Συζητήσαμε και σχολιάσαμε την επιλογή του ονόματος των προσώπων και διαπιστώσαμε ότι κάθε όνομα επιλέχθηκε με βάση τα στοιχεία του χα-

ρακτήρα του. Για παράδειγμα, το όνομα «Νότης Αετονύχης» παραπέμπει στους αετονύχδες καταφερτζήδες ενώ το όνομα «Βαλάντιος Μονοπωλίδης» παραπέμπει στο μονοπώλιο και τον πλούτο.

Κατόπιν, οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες υπογράμμισαν τους νεολογισμούς του κειμένου και προσπάθησαν να σκεφτούν τη λέξη ή τις λέξεις από τις οποίες προέρχεται κάθε νεολογισμός του Τριβιζά (π.χ. το *ληστούργημα* περιέχει τις λέξεις *ληστεία* και *λειτούργημα* και παραπέμπει στο «λειτούργημα της ληστείας»!). Έτσι, προέκυψε ένας πίνακας με τρεις στήλες όπου στην πρώτη έγραψαν την υπογραμμισμένη λέξη, στη δεύτερη την πιθανή λέξη προέλευσης και στην τρίτη τη σημασία της λέξης της πρώτης στήλης μέσα στο κείμενο. Μετά την πρώτη απόπειρα των ομάδων, συμπληρώσαμε όλοι μαζί στην ολομέλεια τις στήλες με τη βοήθεια του [Ηλεκτρονικού Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών \[Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη\]](#) και της [Ηλεκτρονικής Εγκυκλοπαίδειας Wikipedia](#). (βλ. Τεκμήριο 5 στο συνοδευτικό υλικό).

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α΄

Συνταγή για γεμιστό Γκουντούν

ΥΛΙΚΑ

- Ένα πικάντικο Γκουντούν
- Είκοσι κουδούνια από ποδήλατα
- Δώδεκα χερούλια από ομπρέλες
- Ογδόντα φούντες από παντόφλες
- Δώδεκα κούκοι ρολογιών
- Ένα κεραμίδι εκλεκτής ποιότητας
- Φλοκάτη – Πιπέρι

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Ψιλοκόβουμε σε μια λεκάνη τα κουδούνια από τα ποδήλατα και τα ανακατεύουμε με τα χερούλια από ομπρέλες, που τα έχουμε περάσει από τη μηχανή του κιμά. Κοπανάμε σε γουδί το κεραμίδι και το κοσκινίζουμε. Προσθέτουμε κουμπιά πιτζάμας και κούκους ρολογιών. Ρίχνουμε το κοπανισμένο κεραμίδι ανακατεύοντας διαρκώς. Ζυμώνουμε καλά, με γάντια του μποξ. Λέμε στο Γκουντούν να ανοίξει το στόμα του και το ταΐζουμε με τη γέμιση. Το ξαπλώνουμε μετά σε ένα βουτυρωμένο ταψί, το βάζουμε στο φούρνο και ψήνουμε για 20 λεπτά. Όταν αρχίζει να ροδίζει, το γυρίζουμε από την άλλη πλευρά. Γαρνίρουμε με φούντες από παντόφλες και το πασπαλίζουμε με τρίχες από φλοκάτη και πιπέρι.

Ξαναγράψτε την εκτέλεση της συνταγής σε δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο και συνοπτική προστακτική.

Σε μια λεκάνη ψιλοκόψτε τα κουδούνια

.....

Και τώρα γράψτε μια δική σας συνταγή μιμούμενοι το χιουμοριστικό ύφος του συγγραφέα με τίτλο *Η συνταγή της χαράς* ή *Η συνταγή της Χαράς*.

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Β΄

Στην κουζίνα του Ευγένιου

Να συνδέσετε τις παρακάτω φράσεις με τους κατάλληλους συνδέσμους, έτσι ώστε μία από τις δύο προτάσεις να γίνει υποθετική ή αποτελεσματική. Κάντε όσες αλλαγές χρειάζονται:

Ο λαίμαργος Τουνελόδρακος είναι τόσο λιχούδης.

Ο λαίμαργος Τουνελόδρακος έφαγε όλα τα τρένα του Τρενιντάντ.

.....

Η χαρά θα χαλάσει τα δόντια της.

Η χαρά μασάει συνέχεια τσίχλες.

.....

Ο Γκουντουνοφάγος έφαγε τόσους πολλούς κούκους ρολογιών.

Ο Γκουντουνοφάγος αρρώστησε.

.....

Η λαίμαργη φάλαινα έφαγε τόσο ψάρια.

Η λαίμαργη φάλαινα δεν είχε πού να κρυφτεί.

.....

Το Γκουντούν μπορεί να πήγε να αγοράσει χρωματιστά σοκολατάκια.

Θα πάω να το συναντήσω για να φάω κι εγώ μερικά.

.....

.....

Ο Λούκουλος έφαγε τόσα πολλά μπαλόνια.

Ο Λούκουλος πέταξε ψηλά στον ουρανό.

.....

.....

Ο Τσαφ Τσουφ δεν έχει όσα μαγικά φαγητά χρειάζεται.

Ο Τσαφ Τσουφ δε μπορεί να κάνει πάρτι γενεθλίων.

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Γ΄

1. Γράψτε μία ή δύο προτάσεις με τις προτιμήσεις σας χρησιμοποιώντας τα παραθετικά των επιθέτων της παρένθεσης, όπως στο παράδειγμα:

(νόστιμος, -η, -ο) Το σουβλάκι είναι πιο νόστιμο από τις φακές.

.....

(θρεπτικός, -ή, -ό)

.....

.....

(χορταστικός, -ή, -ό)

.....

.....

(γλυκός, -ιά, -ό)

.....

.....

(ξινός, -ή, -ό)

.....

.....

(λαδερός, -ή, -ό)

.....

.....

(τραγανός, -ή, -ό)

.....

.....

(μαλακός, -ή, -ό)

.....

.....

(υγιεινός, -ή, -ό)

.....

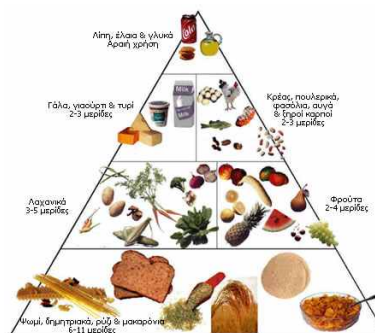
.....

(ζουμερός, -ή, -ό)

.....

.....

2. Παρατηρήστε προσεκτικά τη διπλανή πυραμίδα της διατροφής και μελετήστε τις διατροφικές ομάδες. Στη συνέχεια διαβάστε τα υλικά της συνταγής που αντιγράψατε από το διαδίκτυο στο αρχείο του word *οι συνταγές μας* και τοποθετήστε τα στη σωστή θέση του παρακάτω πίνακα. Εάν το υλικό σας δεν ταιριάζει πουθενά γράψτε το κάτω και έξω από τον πίνακα:

δημητριακά ρύζι ζυμαρικά	λαχανικά	φρούτα	γαλακτοκομικά	κρέας- αυγά	όσπρια ξηροί καρποί	λίπη-έλαια

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Δ΄

Όταν η λαίμαργη φάλαινα αναγκάστηκε να ανοίξει το στόμα της για να βγουν όλα τα ψαράκια από μέσα άρχισε να ζαλίζεται από την πείνα και την αναστάτωση στο στομάχι. Τότε άρχισε να παρακαλεί τον τριγωνοψαρούλη και την παρέα του να τη συγχωρέσουν. Ήταν όμως πολύ ζαλισμένη και τα μπέρδεψε λιγάκι. Μπορείτε να τη βοηθήσετε να ξεμπερδευτεί; Γράψτε από κάτω το σωστό.

Συγχωρέστε με καλά μου ψαράκια.

1. Ήθελα και την πίτα μισή και το σκύλο νηστικό.

.....

2. Το ξέρετε, υποθέτω, πως φοβισμένο αρκούδι δε χορεύει.

.....

3. Νόμιζα πως ψαράκι το ψαράκι γεμίζει το στομαχάκι.

.....

4. Όμως ήρθαν οι φαλινοθήρες και με έπιασαν στα καρπούζια.

.....

Οι παροιμίες αποτελούν σημαντικό κομμάτι της παράδοσής μας. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο για να μάθετε από πού προέρχεται η παροιμία «Τον έπιασαν στα πράσα»: Μόλις η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα του κράτους, κάποιος Θεόδωρος Καρράς έφτιαξε μια **συμμορία κακοποιών** που λήστευαν σπίτια και μαγαζιά. Η Αστυνομία μάταια προσπαθούσε να τους πιάσει και η συμμορία είχε γίνει ο φόβος και ο τρόμος των κατοίκων.

Στην περιοχή της Κολοκυνθούς των Αθηνών, έμενε ένας γνωστός παπάς, ο παπα-Μελέτης. Το σπίτι του ήταν περιτριγυρισμένο από ένα **περιβόλι με πράσα** και ένα βράδυ έπιασε τον περιβόητο Καρρά και τον παρέδωσε στην αστυνομία. Από αυτό το γεγονός προέκυψε η παραπάνω φράση που σημαίνει «**επ’ αυτοφώρω σύλληψη**».

Εάν σας αρέσουν οι παροιμίες, επισκεφτείτε τον παρακάτω ιστότοπο:

http://www.6gymnasio.gr/ACTIVITIES/math_ergasies/ygeia_agogh/parimies.htm

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να εφαρμοστεί ως διαθεματικό σχέδιο εργασίας με θέμα τη διατροφή. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο τα φύλλα δραστηριοτήτων θα πρέπει να εμπλουτιστούν για να συμπεριλάβουν θέματα και από άλλα πεδία όπως διατροφή και τέχνη, η τροφή στην αρχαιότητα, τροφή και θρησκεία κ.ά.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η δραστηριότητα «Λαίμαργη Φάλαινα» του πρώτου δώρου θα μπορούσε να αποτελέσει το ερέθισμα για τη συγγραφή ποιημάτων από τα παιδιά. Το τέλος της παραπάνω ιστορίας μπορεί να γίνει η αρχή μια άλλης εικονογραφημένης ιστορίας από τα παιδιά. Στο δεύτερο δώρο οι μαθητές δεν χρειάστηκε να φτιάξουν το δικό τους αρχείο συνταγών γιατί είχαν την συνταγή που επέλεξαν στην οθόνη τους και χρησιμοποίησαν τα στοιχεία της στην επόμενη άσκηση χωρίς πρόβλημα. Στο τέταρτο δώρο η πρώτη και η τελευταία δραστηριότητα συνεργάστηκαν μεταξύ τους και αποτέλεσαν το ερέθισμα να προσεγγίσουμε καλύτερα το χιουμοριστικό λόγο του Ε. Τριβιζά.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κόμης, Β. & Κ. Ντίνας. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο:

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/p3.1.2_glwssa.pdf

Χατζησαββίδης, Σ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μεθοδολογία και διαδικασίες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στα Γλωσσικά μαθήματα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Νέζη, Μ. 2000. *e-διδασκική: νέες τεχνολογίες και διδασκαλία της λογοτεχνίας*. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο <http://www.etpe.gr/files/proceedings/uploads1/p32.pdf> στις 10-09-2012.

Μουλά, Ε. Αναζητώντας τη δημιουργικότητα στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: ο επαναπροσδιορισμός της δημιουργικής «γραφής» στη μεταμοντέρνα πραγματικότητα και στην «ψηφιακή» εκπαιδευτική τάξη πραγμάτων, *Κείμενα*, 15. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο:

http://keimena.ece.uth.gr/main/index.php?option=com_content&view=article&id=258%3A15-moula&catid=59%3Atefxos15&Itemid=95 στις 07-09-2012